

Kultur- og likestillingsdepartementet
v/ statsråd Anette Trettebergstuen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, 25. januar 2022

HLF er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 65 000 medlemmer. En million nordmenn har hørselsutfordringer som påvirker hverdagen ulikt. HLF arbeider for hørselshemmedes livskvalitet, likestilling og full deltakelse i alle livets sammenhenger. Noen har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre hverdagen. Stadig flere rammes av hørselsutfordringer og det er viktig å motvirke sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv.

Innspill til statsbudsjettet 2023

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) ønsker med dette å overbringe våre innspill til statsbudsjettet for 2023.

Inkorporering av CRPD, handlingsplan for universell utforming 2021-2025 og handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020-2025

HLF er svært positive til at Regjeringen har tatt inn i Hurdalsplattformen at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) som Norge ratifiserte i 2013 skal inkorporeres i norsk lov. HLF mener CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven, på lik linje med FN-konvensjonene om kvinners rettigheter og barns rettigheter. I relasjon til dette må norsk lovverk revideres slik at lovverket er i tråd med konvensjonen. I tillegg bør det iverksettes tiltak som bidrar til å øke kunnskapen om det menneskerettslige paradigme og likestilling av funksjonshemmede.

I 2019 ble Norge for første gang eksaminert av FNs komite for etterlevelse av konvensjonen (FN-komiteen)¹. For kulturfeltet spesielt peker FN-komiteen på at Norge ikke etterlever artikkel 21 som handler om ytringsfrihet, meningsfrihet, og tilgang til informasjon. FN-komiteen anbefaler blant annet at Norge øker tilgangen til offentlig informasjon i tilgjengelige formater og skjerper kringkastingsloven slik at teksting blir tilgjengelig døgnet rundt, også på direktesendte sendinger.² Tale til tekst-teknologi vil kunne løse utfordringer med skriftlig informasjon og kommunikasjon innenfor mange sektorer. Eksempler er skriftlig informasjon i samferdselssektoren, kommunikasjon med det offentlige, direkteteksting på TV og i videooverføringer av pressekonferanser, politiske møter m.m. HLF mener at det må utvikles en felles løsning som kan brukes av alle instanser som et tiltak for universell utforming. Teknologi som utvikles og kjøpes med offentlige midler i tråd med krav om universell utforming i offentlige anskaffelser, må gjøres tilgjengelig for alle. I handlingsplanen for universell utforming 2021-2025 er språkteknologi nevnt og HLF mener anbefalingene fra FN-komiteen bør prioriteres og et viktig tiltak må være en satsing på tale til tekst-teknologi. Dette punktet i handlingsplanen må følges opp med tilstrekkelige midler til gjennomføring. Mange hørselshemmede og andre funksjonshemmede stenges ute fra arbeidslivet på grunn av manglende universell utforming. HLF mener det er problematisk at det i det norske lovverket ikke er krav til universell utforming av arbeidsliv. HLF ber derfor departementet gjennomgå lovverket som regulerer dette parallelt med arbeidet med å inkorporere CRPD, slik at det blir krav til universell utforming i arbeidslivet.

Det samme gjelder for handlingsplan for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse. I desember 2019 presenterte den forrige regjeringen handlingsplanen Et samfunn for alle –

¹https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fNOR%2fCO%2f1&Lang=en

²https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fNOR%2fCO%2f1&Lang=en, s. 9

Likestilling, demokrati og menneskerettigheter. Ved framleggelsen bemerket daværende statsråd at denne handlingsplanen skulle være et dynamisk dokument som ville bli oppdatert med ytterligere tiltak. HLF ber derfor om at det i statsbudsjettet settes av midler for å styrke eksisterende tiltak, samt supplere handlingsplanen med tiltak som vil styrke funksjonshemmede, herunder hørselshemmedes menneskerettigheter.

Det er svært positivt at regjeringen i Hurdalsplattformen sier den vil gjennomføre Veikart for universelt utformet nærscole 2020-2030. Tilgang til skolebygg er en av forpliktelsene i CRPD.³ Veikartet vil gi samfunnsøkonomisk gevinst og har stor verdi for elever knyttet til inkludering og deltagelse i samfunns- og arbeidsliv. Det er spesielt viktig for hørselshemmede barn og unge å kunne gå på universelt utformede nærskoler for å få en likeverdig mulighet til læring og sosial deltakelse. Innspill om veikart for universelt utformet nærscole 2020-2030 er også sendt Kommunal- og distriktsdepartementet som har ansvar for regelverket og kan stille krav om tidsfrist om universell utforming i skoler i forskrift, samt Kunnskapsdepartementet som ifølge sektoransvarsprinsippet har ansvar for å påse at alle elever kan gå på sin nærscole.

HLF ber om:

- At regjeringen sikrer finansiering for å oppnå alle mål i handlingsplanen for universell utforming 2021-2025, herunder utvikling av tale til tekst-teknologi. I tillegg må regjeringen sørge for krav til universell utforming av arbeidsliv.
- At regjeringen styrker tiltakene i handlingsplan for likestilling av funksjonshemmede 2020-2025 med ekstra midler.
- At regjeringen bevilger 400 millioner kroner i øremerkede midler til veikart for universelt utformet nærscole 2020-2030, primært i revidert nasjonalbudsjett for 2022, sekundært i statsbudsjettet for 2023. Deretter må det øremerkes 200 millioner årlig fram til 2030.

Programkategori 08.30 Medieformål, Kap. 334 Film- og dataspillformål

Det viktigste tiltaket for å gi hørselshemmede tilgang til film og annen kultur er teksting. Dessverre er det i dag verken lovkrav eller en fast finansieringsordning for å ivareta universell utforming, herunder teksting, av dubbede filmer. I forbindelse med behandlingen av Filmmeldingen i 2015 ba Familie- og kulturkomiteen regjeringen vurdere behovet for å utvikle støtteordninger for teksting av dubbede barnefilmer. Kulturdepartementet har tidligere oppgitt at dette har vært løst gjennom filmforskriftene fra 2016 som Norsk Filminstitutt (NFI) administrerer, ved at distributører kan søke tilskudd til teksting av dubbede filmer der. Status er at selskaper som prøver dette oftest får avslag fordi NFI oppgir at de prioriterer produsenter som trenger økonomisk støtte. Et annet problem med denne ordningen er at det er frivillig om aktørene vil tekste.

Gjennom 2017 og 2018 gjennomførte HLF et prosjekt med midler fra Extrastiftelsen (nå Stiftelsen Dam) der alle filmdistributører fikk tilbud om midler til å tekste dubbede barnefilmer de skulle distribuere i Norge. Mange små produksjoner takket ja til støtten, og tekstingen kostet i snitt 20 000 kroner per produksjon. I desember 2019 fikk HLF restmidler fra Kulturdepartementet til å administrere midler der distributører kan søke HLF om midler til teksting. Disse midlene ble fordelt til distributører fram til de var brukt opp i september 2021. Mange distributører har benyttet seg av denne muligheten, men noen av de store aktørene, eksempelvis Disney, har ikke respondert på våre henvendelser.

³ CRPD-komiteen har anbefalt at det innføres forskrifter for å fastsette tidsfrister og konkrete tiltak med øremerket finansiering for universell utforming av eksisterende bygninger, som prioriterer grunnskoler og videregående skoler, se: <https://www.regjeringen.no/contentassets/26633b70910a44049dc065af217cb201/crpd-2019-avsluttende-bemerkninger-til-norges-forste-rapport-nor-09092019-finale.pdf>

HLF mener det må innføres et lovkrav om teksting, slik det er gjort for å utløse produksjonsstøtte for norskproduserte filmer. Vi mener dette må til for å sikre et universelt utformet kinotilbud, slik at hørselshemmede barn, unge og voksne kan ta del i kinoopplevelser på lik linje med andre. For å sikre at distributører med små marginer kan tekste sine filmer må teksting av dubbede filmer inn som en fast post på statsbudsjettet. Dette kan løses gjennom en fast søknadsordning hos Kulturdepartementet eller et statlig fagorgan som kan administrere en slik ordning, for eksempel NFI. Ifølge NFI vil det koste omtrent 250.000 kroner i året å tekste alle filmer dubbet til norsk.

HLF ber om:

- At det stilles lovkrav om teksting av alle filmer som vises på kino i Norge.
- At det bevilges 250 000 kroner årlig til teksting av dubbede filmer, administrert av Kulturdepartementet eller relevant statlig fagorgan.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål, Kap. 315 Frivillighetsformål, post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Det var svært positivt med full momskompensasjonen for året 2021 (statsbudsjettet 2022). Dette forventer HLF at følges opp også i budsjettet for 2023.

HLF ber om:

- Full momskompensasjon gjennom en overslagsbevilgning, samt en rettighetsfesting av ordningen.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål, Kap. 315 Frivillighetsformål, Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Det har vært nedgang i kursaktiviteter grunnet pandemien. Studieaktiviteter er en viktig del av å få frivilligheten aktiv igjen, og vi er derfor bekymret for rammene i 2023 da disse beregnes ut fra aktivitet under pandemien.

I to år har det vært tilskuddsrammer for studieforbundene som forutsetter delfinansiering via spillemidler. Dette er en uforutsigbar løsning. HLF mener posten i statsbudsjettet må økes og inkludere hele rammen. HLF vil anslå at en minimumsramme på 200 mill. kroner er nødvendig for å kunne styrke aktiviteten i studieforbundene.

HLF ber om:

- At bevilgningen på posten økes til en ramme på 200 mill. kroner for 2023.

Vi ønsker lykke til med det videre arbeidet med statsbudsjettet for 2023. Kontakt interessepolitisk rådgiver Hildegunn Fallang på fallang@hlf.no ved spørsmål eller behov for mer informasjon.

Med vennlig hilsen

Merete J. Orholm
Politisk sjef

Hildegunn Fallang
Interessepolitisk rådgiver